

## Bát Nàn Công Chúa

Thời nhà Hán đô hộ, vùng Phụng Lâu, Đức Bác thuộc huyện Phù Ninh tỉnh Vĩnh Phú ngày nay là một trang ấp lớn dưới quyền ông Vũ Chất và bà Hoàng Thị Mẫu cai quản. Ngoài công việc nông trang ông bà còn biết nhiều bài thuốc chữa chạy cho những ai đau yếu bệnh tật, nên được dân chúng khắp vùng mến phục.

Nàng Thục Nương, con gái của ông bà, là người tài đức, có võ nghệ cao cường, lại có dung mạo xinh đẹp tuyệt vời Đến tuổi trưởng thành Thục Nương hứa hôn với Phạm Danh Hương là một chàng trai anh tuấn, con của vị huyện trưởng Nam Châu

Tiếng đồn về tài sắc của Thục Nương đến tai thái thú Tô Định của quận Giao Chỉ. Y sai bày tiệc rượu rồi cho mời ông Vũ Chất đến để cầu thân. Ông Vũ Chất từ chối, nói là con gái mình sắp lấy chồng. Tô Định không tin, liền sai mời cả Phạm Danh Hương cùng đến. Y nói với ông Vũ: nếu đúng như vậy thì y sẽ đứng ra làm chủ hôn.

Giữa bữa tiệc, Tô Định ra ám hiệu hất chén rượu, thế là bọn thủ hạ trực sa ùn hai bên lập tức xông ra lôi tuột ông Vũ Chất và Phạm Danh Hương đem giết đi Sau đó Tô Định cho một toán quân đến trang Phụng Lâu để bắt Thục Nương đem về dinh.

Nhưng người thân tín theo ông Vũ Chất vào dinh Tô Định đã nhanh chân chạy về báo trước. Thục Nương vô cùng căm giận, vội thu xếp cho mẹ và gia quyến đi trước, còn tự mình thì ở lại chờ giặc.

Khi quân Tô Định tới nơi, Thục Nương múa song kiếm xông ra, tên cầm đầu cùng mấy tên nữa bị giết. Những tên còn lại hoảng hốt bỏ chạy Thục Nương cũng vội thu xếp tư trang hành lý, rồi mau chóng lánh mình.

Nàng đi mãi đi mãi ... xuống phía Nam. Khi tới một ngôi chùa nhỏ ở ấp Tiên La bên bờ sông Thiên Đức, thuộc địa phận tỉnh Thái Bình ngày nay, thì dừng lại

Đêm ấy các vị bộ lão trong ấp Tiên La đều nằm mộng thấy thần thành hoàng đến báo có vị thượng nhân ở nơi khác tới chùa Sáng hôm sau các vị bộ lão kéo đến tập trung trước sân chùa Một số người mở cửa vào trong thấy sau ngai tam bảo có một người con gái đang đứng, tay cầm song kiếm. Thục Nương lúc ấy nghe có tiếng động tưởng quân Tô Định đến bao vây, liền đứng vào thế thủ sẵn sàng chiến đấu

Thấy vậy các vị bộ lão và dân làng vội vàng quỳ xuống, kể lại giấc mộng đêm qua Thục Nương cảm động cũng quỳ xuống đáp lễ, rồi thuật lại gia cảnh của mình. Tất cả dân làng đều nhất tề hãy ở lại làm ăn sinh sống để chờ thời cơ giết giặc, bởi vì sưu cao thuế nặng và sự dã man tàn bạo của quân thù làm cho ai nấy đều căm giận trong lòng.

Thấy mọi người đồng tâm đồng ý, lại thấy nơi đây địa hình thuận lợi có thể lập căn cứ được, Thục Nương đã vui lòng ở lại

Từ đó Thục Nương trông coi chùa Tiên La Nàng xuống tóc đi tu nhưng tâm trí thì lúc nào cũng nấu nung đến nợ nước trả thù nhà. Vốn là người có võ nghệ cao cường, lại tinh thông nhiều trận pháp nên Thục Nương bắt tay vào việc tập luyện cho dân làng. Thế là mọi người lo sắm sửa khí giới, chuẩn bị lương thực và đêm đêm lại tập luyện võ nghệ, trận pháp. Các làng xung quanh biết tin cũng kéo đến ngày đêm mỗi đông. Dân ấp Tiên La trở thành một căn cứ lớn, có mấy ngàn dân binh, được trang bị khí giới đầy đủ, lại tinh thông võ nghệ và

các trận pháp. Thục Nương phát cờ khởi nghĩa, được dân chúng tôn xưng là Bát Nàn đại tướng quân, đã giao chiến nhiều trận với giặc và thu được nhiều thắng lợi

Lúc ấy Hai Bà Trưng đã đẩy binh ở Mê Linh, chuẩn bị đánh thành Luy Lâu, cho sứ giả đi khắp nơi truyền lệnh khởi nghĩa ...

Khi sứ giả đến Tiên La thì Bát Nàn tướng quân đã hay tin ở Mê Linh có cuộc khởi nghĩa. Còn đang băn khoăn đem quân đến Mê Linh hay cứ ở lại độc lập tác chiến thì một đêm đang ngủ Bát Nàn mộng thấy một nữ thần xuất hiện, tay cầm lá cờ xan. Nữ thần nói tuân lệnh ngọc hoàng xuống trao cho bà lá cờ, rồi lại đọc bốn câu thơ:

Nữ binh, nữ tướng

Thiên dĩ định danh

Vật khả độc lập

Sự nãi bất thành

Tạm dịch:

(Tướng gái quân gái

Trời đã định danh

Chớ đứng một mình

Việc không thành được)

Đọc xong nữ thần biến mất. Bát Nàn tướng quân tỉnh dậy và hiểu là mình phải quyết định thế nào. Mấy hôm sau có sứ giả đến, Bà sai thù tiếp rồi ngay sau đó tập hợp binh sĩ tiến về Mê Linh tụ nghĩa.

Thấy Bát Nàn tướng quân đến Hai Bà Trưng vô cùng mừng rỡ. Đây là một lực lượng hùng mạnh lại dưới quyền chỉ huy của vị danh tướng tài ba. Sau mấy ngày hội quân, Hai Bà giao cho Bát Nàn lĩnh đạo quân tiên phong tiến đánh Luy Lâu, quả danh bất hư truyền, mỗi khi song kiếm của Bát Nàn tướng quân múa tới đâu là đầu giặc rơi tới đó, quân Hán về sau chỉ vừa trông thấy đã phải bỏ chạy.

Thành Luy Lâu và các thành khác bị hạ, Hai Bà Trưng xưng vương, phong thêm Bát Nàn tướng quân là Trình Thục công chúa, cho hưởng thực ấp và quản lĩnh cả hai nơi là Tiên La (Thái Bình) và Phụng Lâu (Vĩnh Phú).

Khi Mã Viện kéo quân sang xâm lược, sau trận Lãng Bạc, Hai Bà Trưng rút về Cẩm Khê, Bát Nàn tướng quân cũng rút về Tiên La. Tại đây khi thấy tình thế đang lúc khó khăn, bà cho giải tán lực lượng, ai về nhà ấy làm ăn sinh sống, để chờ thời cơ, còn bà, tự mình cũng về tu trong chùa cũ.

Tuy vậy, bà và các thủ lĩnh vẫn thỉnh thoảng gặp gỡ nhau để bàn bạc đại sự.

Quân giặc vẫn ngày đêm cho lính đi dò la tin tức của bà. Một đêm trăng sáng khi bà đang cùng mọi người

hợp mặt thì quân giặc bỗng ở đâu ập tới Chúng kéo mỗi lúc một đông. Bát Nàn tướng quân múa song kiếm tử chiến với giặc. Bà tả xung hữu đột, phá vòng vây rồi chạy tới một gốc cây tùng. Tại đây do vết thương quá nặng nên bà đã gục xuống và hóa Đó là lúc rạng sáng ngày 18 tháng 3 âm lịch.

Sau này, mọi người Tiên La đã lập đền thờ bà ngay tại gốc cây tùng đó và lấy ngày bà tử nạn làm ngày lễ.

Các làng Phụng Lâu, Đức Bát ở Vĩnh Phú cũng lập đền thờ bà. Các triều đại trước kia đều có sắc thượng phong cho bà.